

VABARIIGI VALITSUS

MÄÄRUS

Varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu, nõuded varjendile ja varjumisplaanile, varjumiskoha kohandamise põhimõtted ning varjumisplaani koostamise kord

Määrus kehtestatakse ehitusseadustiku § 11 lõike 5 ning hädaolukorra seaduse § 16² lõike 8 punktide 1 ja 2, § 16³ lõike 3 ja § 16⁴ lõike 5 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega sätestatakse:

- 1) varjendi ehituslikud nõuded, sealhulgas nõuded varjendi suurusele ja mahutavusele, samuti nõuded varjendis olevatele seadmetele ja varustusele, varjendi ligipääsetavusele, tähistamisele ning kontrollile ja hooldusele;
- 2) varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu, varjendi suuruse arvutamise põhimõtted hoone kasutamise otstarbe ja kasutajate arvu järgi;
- 3) nõuded varjumisplaanile ja varjumisplaani koostamise kord, sealhulgas varjumisvõimaluse hindamise, varjumisplaani uuendamise ja teatavaks tegemise kord;
- 4) varjumiskoha kohandamise põhimõtted.

§ 2. Terminid

Määruses kasutatakse termineid järgmises tähenduses:

- 1) **hoone suletud netopind** on hoone suletud netopind majandus- ja taristuministri 5. juuni 2015. aasta määruse nr 57 „Ehitise tehniliste andmete loetelu ja arvestamise alused“ tähenduses;
- 2) **hoone varinguala** on horisontaalprojektsioonis hoone ümber olev ala, mille laius hoone maapealse osa välispiirist on üks kolmandik hoone maapealse osa kõrgusest;
- 3) **varjendi piirdekonstruktsioon** on hoone osa, mis moodustab varjendi väliskonstruktsiooni ja on projekteeritud taluma sõltuvalt varjendi klassist § 4 lõikes 2 või 3 nimetatud lööklainest põhjustatud koormust;
- 4) **varjendi kaitseuks** (edaspidi *kaitseuks*) on varjendi piirdekonstruktsioonis asuv uks, mis suletuna tagab varjendi kaitse välisohu eest sarnaselt varjendi piirdekonstruktsiooniga ning mille kaudu saab varjendisse siseneda ja varjendist väljuda;
- 5) **varjendi lüüs** (edaspidi *lüüs*) on varjendi osa, millega takistatakse kaitseukse avamisel välissaaste sattumist varjendisse;
- 6) **varjendi sissepääsutee** (edaspidi *sissepääsutee*) on vähemalt kaitseukse avanemist tagavas osas tugevdatud hoone osa hoone välisuksest kaitseukseni;

7) **varjendi tegelik varjumispind** (edaspidi *tegelik varjumispind*) on varjendi piirdekonstruktsiooni sees olev inimeste viibimiseks ette nähtud ala, mille hulka ei arvestata muid vajalikke ruume ega pindu;

8) **varjendirühm** on mitmest sama klassiga varjendist koosnev hoone osa, mis on ette nähtud varjumiseks kuni 360 inimesele;

9) **varjendi varuväljapääsutee** (edaspidi *varuväljapääsutee*) on tugevdatud hoone osa, mis jääb varuväljapääsutee sisemise ja välimise pääsu vahele ning mis on rajatud varjendist väljumiseks olukorras, kus sissepääsutee kasutamine ei ole võimalik;

10) **varjendi varuväljapääsutee sisemine pääs** (edaspidi *varuväljapääsutee sisemine pääs*) on uks või luuk, mille kaudu saab varjendist väljuda varuväljapääsuteele;

11) **varjendi varuväljapääsutee välimine pääs** (edaspidi *varuväljapääsutee välimine pääs*) on üldjuhul väljapoole avanev uks või luuk, mille kaudu on võimalik varuväljapääsuteelt väljuda üldjuhul hoone varingualast välja ja mis tavaolukorras võib olla suletud;

12) **varjendi ventilatsioonisüsteem** on seadmete, filtrite, torustike ja muude osade kogum, mis takistab õhurõhu järsku muutust varjendis ning saastunud välisõhu sattumist varjendisse, tagades varjendis viibijatele ühtlase filtreeritud välisõhu jaotuse.

§ 3. Varjumise korraldus hoones

(1) Varjumise korraldamisel hoones eristatakse järgmisi etappe:

- 1) valmiduse etapp;
- 2) valmisolekusse seadmise etapp;
- 3) valmisoleku etapp.

(2) Valmiduse etapis võib varjend või varjumiskoht olla kasutusel muul otstarbel. Varjend või varjumiskoht ei pea olema ette valmistatud varjumiseks, kuid tegevuse eesmärk on tagada varjendi ja varjumiskoha korrashoid.

(3) Valmisolekusse seadmise etapis korraldab varjendi või varjumiskoha omanik 72 tunni jooksul hädaolukorra seaduse § 16² lõikes 7 sätestatud otsusest varjendi või varjumiskoha varjumiseks sobivaks.

(4) Valmisoleku etapis on varjend või varjumiskoht ette valmistatud ja tagatud on ööpäevaringne varjumisvõimalus.

(5) Varjendisse või varjumiskohta on lubatud kaasa võtta juht-, teenistus- või abikoera.

(6) Avalikku varjendisse või avalikku varjumiskohta tohib kaasa võtta väikeloomi ja linde kohase puuri, kasti, suukorvi või rihmaga. Mitteavalikku varjendisse või mitteavalikku varjumiskohta väikeloomade ja lindude kaasavõtmise kord määratakse hoone varjumisplaanis.

2. peatükk
Varjendile esitatavad nõuded
1. jagu
Varjendi üldnõuded

§ 4. Varjendi klassid ja varjendi rajamise kohustusega hooned

- (1) Hoonesse rajatakse V1- või V2-klassi varjend, võttes arvesse varjendisse planeeritavate inimeste arvu ja piirdekonstruktsioonide tugevust.
- (2) V1-klassi varjend on varjend, mille tegeliku varjumispinna suurus on vähemalt 15 ruutmeetrit ja mille piirdekonstruktsioon talub lööklainest põhjustatud koormust vähemalt 100 kN/m² ning mis on ette nähtud varjumiseks kuni 180 inimesele.
- (3) V2-klassi varjend on varjend, mille tegeliku varjumispinna suurus on vähemalt 15 ruutmeetrit ja mille piirdekonstruktsioon talub lööklainest põhjustatud koormust vähemalt 200 kN/m² ning mis on ette nähtud varjumiseks 181 kuni 1000 inimesele.
- (4) Varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu kasutusotstarbe ja tavapärase kasutajate arvu järgi sätestatakse määruse lisas 1.

§ 5. Varjendi asukoht ja projekteerimine

- (1) Varjendi võib rajada hoone osana või eraldiseisva hoonena täielikult või osaliselt maa-alusena või hoone esimesele korrusele.
- (2) Varjendi projekteerimisel ja ehitamisel võib juhendada asjakohasest Eesti, Euroopa või rahvusvahelisest standardist või juhendmaterjalist, kui käesoleva määruse nõuded on täidetud.
- (3) Varjendi rajamisel tuleb vältida varjendi võimalikku üleujutust ja liigniiskuse teket.
- (4) Varjendi piirdekonstruktsioon ja juurdepääsuteed ei tohi piirneda ruumidega, kus varjendi valmisoleku etapis on plahvatusoht või paikneb suures koguses vedelikku.
- (5) Ühe suurema varjendi asemel võib rajada varjendirühma. Varjendirühmade omavaheline kaugus peab olema vähemalt 20 meetrit.
- (6) Mitme lähestikku püstitatava hoone kohta võib rajada ühise varjendi.
- (7) Lõikes 6 sätestatud juhul võib varjend paikneda kaugeimast selle varjendiga seotud hoonest kuni 250 meetri kaugusel. Vahemaad arvestatakse kaugeima hoone välisuksest kuni kaitseukseni mööda sobilikku liikumisteed.
- (8) Lõikes 6 sätestatud varjend peab olema rajatud esimese hoone kasutusele võtmise ajaks.

§ 6. Varjendi suurus

- (1) Varjendi suurus koosneb tegelikust varjumispinnast ning lõikes 7 sätestatud seadmete ja ruumide pinnast.
- (2) Tegeliku varjumispinna suurus määratakse määruse lisa 1 alusel.
- (3) Tegeliku varjumispinna suuruse määramisel tuleb iga inimese kohta tagada vähemalt 0,75 ruutmeetrit põrandapinda. Haiglas, hooldekodus või muus hoones, kus inimesele on tema vajadusest tulenevalt vaja rohkem põrandapinda, peab iga inimese jaoks tagama sellise tegeliku varjumispinna, mis võimaldab turvalist varjendis viibimist ja eluks vajalikku teenindust.
- (4) Kui mitme hoone kohta rajatakse ühine varjend, summeeritakse tegelik varjumispind.
- (5) Lõiget 4 ei kohaldata nende hoonete suhtes, millel on samad kasutajad.
- (6) Tegeliku varjumispinna võib summeerida erineva kasutusotstarbega hoone osade korral, kui nende jaoks on ette nähtud erinev tegeliku varjumispinna suuruse arvestus.
- (7) Tegeliku varjumispinna hulka ei arvestata:
 - 1) lüüsi ala või ruumi;
 - 2) ventilatsiooniseadmete ala või ruumi;
 - 3) esmaabiruumi;
 - 4) varuenergiaallika ala või ruumi;
 - 5) tualetiala või ruumi;
 - 6) olmeala või ruumi;
 - 7) muud ala või ruumi, kus inimene ei saa pikka aega turvaliselt viibida.
- (8) Lõikes 7 nimetatud varjendi alad või ruumid projekteeritakse vajaduse korral varjendi piirdekonstruktsioonist sissepoole lisaks tegelikule varjumispinnale.

2. jagu

Varjendi ehituslikud nõuded

§ 7. Varjendi konstruktsioonid

- (1) Varjendi piirdekonstruktsioon võib olla osa hoone kandvast konstruktsioonist. Üldjuhul on piirdekonstruktsioon raudbetoonist.
- (2) Varjendiks rajatud hoone osa tavapärase kasutuse ajal ei ole lubatud selle piirdekonstruktsiooni nõrgestada.
- (3) Varjendi sees ei ole lubatud kasutada ehituslahendusi, mis võivad tugeva vibratsiooni korral varjendis viibijaid ohustada.
- (4) Pinnasele toetuv raudbetoonpõrand on varjendis vähemalt 150 millimeetri paksune. Muu materjali kasutamisel tuleb tagada samaväärne kaitse.
- (5) Varjendi piirdesein, lagi ja alt avatud põrand on raudbetoonkonstruktsiooni korral:

- 1) V1-klassi varjendis vähemalt 300 millimeetri paksune;
- 2) V2-klassi varjendis vähemalt 400 millimeetri paksune.

(6) V1-klassi varjendi piirdekonstruktsioon ja selles olevad avatäited peavad olema projekteeritud taluma peale tavakoormuse vähemalt järgmisi erakorralisi koormusi:

- 1) lagi, piirdeseinad ja alt avatud põrand – välispidine survekoormus vähemalt 100 kN/m^2 ;
- 2) luuk ja kaitseuks piirdekonstruktsioonis – välispidine survekoormus vähemalt 200 kN/m^2 ;
- 3) klapp ja muu läbiviik piirdekonstruktsioonis – välispidine survekoormus vähemalt 300 kN/m^2 ;
- 4) piirdekonstruktsioon ja selle funktsionaalsed komponendid – välispidine alarõhukoormus, mis on vähemalt 50 protsenti temale mõjuvast survekoormusest.

(7) V2-klassi varjendi piirdekonstruktsioon ja selles olevad avatäited peavad olema projekteeritud taluma peale tavakoormuse vähemalt järgmisi erakorralisi koormusi:

- 1) lagi, piirdeseinad ja alt avatud põrand – välispidine survekoormus vähemalt 200 kN/m^2 ;
- 2) luuk ja kaitseuks piirdekonstruktsioonis – välispidine survekoormus vähemalt 400 kN/m^2 ;
- 3) klapp ja muu läbiviik piirdekonstruktsioonis – välispidine survekoormus vähemalt 600 kN/m^2 ;
- 4) piirdekonstruktsioon ja selle funktsionaalsed komponendid – välispidine alarõhukoormus, mis on vähemalt 50 protsenti temale mõjuvast survekoormusest.

(8) Lõikes 5 nimetatud varjendi piirdeseina, lae ja alt avatud põranda puhul muu materjali kasutamisel peab konstruktsioon vastama lõigetes 6 või 7 toodud koormustele.

(9) Varjendi piirdekonstruktsioone võivad läbida ainult varjendit teenindavad tehnosüsteemid.

(10) Varjendi seinad, lagi ja põrand tuleb betoonitolmu sidumiseks töödelda ning tagada, et irduv viimistluselement ei tekita lisaohu. Põrandakate peab olema kergesti puhastatav või eemaldatav.

(11) Kaitseuks peab olema käsitsi suletav, ilma et see kahjustaks varjendi kaitsevõimet.

(12) Kaitseukse suletud asendis tuleb tagada tehniline lahendus, mis võimaldab varjendisse sisenemise soovist märku anda.

(13) Alla 3400 millimeetri laiuse kaitseukse sulgemise aeg ei tohi ületada ühte minutit. Üle 3400 millimeetri laiuse kaitseukse sulgemise aeg ei tohi ületada viit minutit.

(14) Otse väliskeskkonda avanev kaitseuks või luuk, ventiil või muu selline läbiviik peab olema killukindel või ülalt ja küljelt kaitstud killukaitsekonstruktsiooniga, mis pakub kaitset 45-kraadise või suurema nurga all lenduvate esemete eest.

(15) Killukaitsekonstruktsiooni paksus on vähemalt:

- 1) 200 millimeetrit raudbetooni korral;
- 2) 30 millimeetrit terase korral;
- 3) 600 millimeetrit pinnase korral.

§ 8. Varjendi sisse- ja väljapääsuteed

(1) Varjendil peab olema vähemalt üks sissepääsutee ja vähemalt üks varuväljapääsutee, mis asub sissepääsutee suhtes hajutatult.

(2) Üks sissepääsutee võib viia mitme varjendi juurde.

(3) Sissepääsutee laius on vähemalt 1,2 meetrit ja kaitseukse valgusava laius vähemalt 0,9 meetrit.

(4) Varuväljapääsutee projekteerimisel tuleb arvestada hoone võimaliku varinguga ja luua võimalus väljuda varuväljapääsutee välimise pääsu kaudu üldjuhul väljapoole hoone varinguala.

(5) Kui varjend asub maa peal või kui maa-aluse varjendi puhul ei ole põhjendatud varuväljapääsutee projekteerimine hoone varingualast välja, võib varuväljapääsutee välimine pääs avaneda hoone varingualasse.

(6) Kui varjendi varuväljapääsutee välimine pääs avaneb hoone varingualasse, peab varuväljapääsutee välimise pääsu kohal olema eraldi kaitsekonstruktsioon, mis talub vähemalt 25 kN/m^2 varisemiskoormust ja ulatub vähemalt ühe meetri võrra üle varuväljapääsutee välimise pääsu serva igas suunas.

(7) Peale tavakoormuse peavad 25 kN/m^2 varisemiskoormust taluma:

- 1) sissepääsutee ulatuses, mis tagab kaitseukse avamise;
- 2) varuväljapääsutee konstruktsioon.

(8) Samal või erineval tasapinnal asuvatel varjenditel võib olla ühine varuväljapääsutee.

(9) Varuväljapääsutee mõõdud on:

- 1) V1-klassi varjendil vähemalt 800×1200 millimeetrit;
- 2) V2-klassi varjendil vähemalt 900×2000 millimeetrit.

(10) Varuväljapääsutee välimise pääsu mõõdud on:

- 1) V1-klassi varjendil vähemalt 600×800 millimeetrit;
- 2) V2-klassi varjendil vähemalt 900×2000 millimeetrit.

(11) V2-klassi varjendi varuväljapääsuteel ei tohi olla redeleid ega muid sujuvat liikumist takistavaid lahendusi.

§ 9. Varjendi ventilatsioonisüsteem

(1) Varjendile projekteeritakse varjumise korral kasutatav varjendi ventilatsioonisüsteem lisaks hoone tavakasutuseks mõeldud ventilatsioonisüsteemile.

(2) Varjendi ventilatsioonisüsteemi projekteerimisel arvestatakse varjendis viibivate inimeste maksimumarvu, varjendi ventilatsioonisüsteemi vastupanuvõimet välistele löökidele, ülerõhule, hoone varingule ja vibratsioonile ning välistatakse lööklaine jõudmine varjendisse.

(3) Varjendi ventilatsioonisüsteemi projekteerimisel peab õhk jaotuma kogu varjendis ühtlaselt ja tagada tuleb piisav õhuvahetus.

(4) Varjendi ventilatsioonisüsteem peab tagama sissetuleva õhu filtreerimise võimekuse, kaitses varjendis viibijaid väliskeskkonna õhusaaste, sealhulgas radioaktiivse saaste eest.

(5) Varjendi ventilatsioonisüsteemi töövõime peab olema tagatud välisest elektrienergiavõrgu katkestusest sõltumata vähemalt 72 tunni jooksul.

(6) Kui varjend on ette nähtud varjumiseks rohkem kui 181 inimesele või mida kasutavad peamiselt eakad, lapsed, hooldatavad või kõrvalist abi vajavad isikud, rajatakse varjendisse ventilatsioonisüsteem, mis võrgutoite kadumise korral lülitub automaatselt reservtoitele.

(7) Varjumise ajal peab varjendi ventilatsioonisüsteem tagama varjendis ülerõhu vähemalt 50 paskalit, et vältida väliskeskkonna õhusaaste sattumist varjendisse.

§ 10. Varjendi ligipääsetavus

(1) Kui varjendina kasutatav hoone osa on tavaolukorras kasutusel otstarbel, mis eeldab ehitise ligipääsetavuse nõuete täitmist, tuleb neid nõudeid täita. Varjendina kasutamise ajal kohaldatakse käesolevas määruses sätestatud erisusi.

(2) Varjendile peab olema tagatud ligipääs kõigile, sealhulgas erivajadusega ja liikumisabivahendit kasutavale või liikumisel kõrvalist abi vajavale inimesele, arvestades hoone asukohta ning varjendi ehituslikke piiranguid.

(3) Varjendi ruumid ja liikumisteed peavad olema projekteeritud selliselt, et erivajadusega ja liikumisabivahendit kasutavat või kõrvalist abi vajavat inimest on vajaduse korral võimalik, selleks sobivaid abivahendeid kasutades, kõrvalise abiga varjendisse ja sealt välja aidata.

3. jagu

Varjendi ruumid, varustus, tuleohutus ning hooldus ja kontroll

§ 11. Varjendi ruumid ja varustus

(1) Varjendi projekteerimisel, ehitamisel ja varustamisel lähtutakse sellest, et varjendi eesmärgipärane kasutamine peab olema tagatud vähemalt kolm ööpäeva järjest.

(2) Varjendisse projekteeritavad konstruktsioonid, ruumid, vajalikud seadmed ja kasutatav varustus peavad tagama varjendi eesmärgipärase kasutamise ega tohi tekitada lisaohu varjendis viibivatele inimestele.

(3) Varjendi püsikasutusega perioodil tuleb tagada külmumiskaitse ning vältida kondensaadi teket varjendi konstruktsioonidel ja paigaldatud seadmetel.

(4) Varjendisse tuleb rajada lüüs, et takistada välissaaste sattumist varjendisse kaitseukse avamisel.

(5) Varjendis tuleb tagada:

- 1) tualetikoht, suurendades tualetikohtade arvu iga järgneva 20 ruutmeetri tegeliku varjumispinna kohta vähemalt ühe tualetikoha võrra, arvestusega vähemalt 0,7 ruutmeetrit tualeti kohta;
- 2) pind puhta joogivee hoiustamiseks arvestusega 12 liitrit iga tegeliku varjumispinna ruutmeetri kohta;
- 3) pind jäätmete kogumiseks arvestusega neli liitrit iga tegeliku varjumispinna ruutmeetri kohta;
- 4) antennipistikuga FM-raadiole vajalik vastuvõtulahendus;
- 5) tehniline valmidus andme- ja telefoniseadmete kasutamiseks, milleks on nii kaablil põhinev ühendus kui ka signaali edastamiseks vajalik aktiivseade;
- 6) elektrivarustus ja -paigaldus elektrituruseaduse tähenduses, et tagada varjendivälisest elektrivõrgust toide varjendi ventilatsioonisüsteemile, valgustitele, pistikupesadele ning teistele elektriseadmetele;
- 7) varjendi kasutajatele ette nähtud pistikupesa, suurendades hajutatult pistikupesade arvu iga järgneva 20 ruutmeetri varjumispinna kohta vähemalt ühe pistikupesa võrra.

(6) Lisaks lõikes 5 sätestatule tuleb V1-klassi varjendis tagada:

- 1) pind lüüsile arvestusega vähemalt 2,5 ruutmeetrit;
- 2) pind ventilatsiooniseadmele arvestusega vähemalt 1,5 ruutmeetrit iga seadme kohta;
- 3) varu-elektritoite pistik;
- 4) vähemalt üheruutmeetrise töötasapinna ja vähemalt kahe pistikupesaga olmeala;
- 5) veevarustus ja kanalisatsioon, kui varjend rajatakse sellisesse hoonesse, kus alaliselt viibivad inimesed;
- 6) võimaluse korral kardinaga eraldatud esmaabi andmise koht.

(7) Lisaks lõikes 5 sätestatule tuleb V2-klassi varjendis tagada:

- 1) lüüs eraldi ruumina arvestusega vähemalt neli ruutmeetrit koos veevarustuse ja kanalisatsiooniga;
- 2) eraldi ruum ventilatsiooniseadmele;
- 3) eraldi esmaabiruum suurusega vähemalt kuus ruutmeetrit;
- 4) eraldi ruumis paiknev varuenergiaallikas, et tagada varjendi elektripaigaldise toide vähemalt 72 tunniks;
- 5) eraldi ruumina olmeala, kus on inimeste arvust olenevalt sobiva suurusega töötasapind ja piisav arv pistikupesasid;
- 6) veevarustus ja kanalisatsioon.

(8) Veevarustuse ja kanalisatsiooni rajamisel peab kanalisatsioonitorustik olema varjendist suletav varjendiklassile vastava sulgeventiiliga.

(9) Varjendis tuleb tagada järgmised vahendid:

- 1) esmaabivahendid;
- 2) vahendid kannatanute või liikumisel abi vajavate isikute transportimiseks;
- 3) vähemalt veerandile varjendis viibivatele inimestele lamamisvõimalus varjendi jaoks sobivate vahenditega;
- 4) evakueerimiseks ja varuväljapääsutee puhastamiseks sobilikud vahendid;
- 5) väliskeskkonna saaste tuvastuse vahendid ja tuvastajate kaitseriietus;
- 6) vähemalt patareitoitel FM-raadio;
- 7) vajaduse korral varjendi jaoks sobivad kuivkäimlad, samuti käetoed, mida kasutada tualeti ligipääsetavuse suurendamiseks, ja vajalikud vahendid eraldatuse tekitamiseks;
- 8) elektriseadmete toimepidevuse tagamiseks sobivad vahendid;
- 9) joogivee hoidmise anumad;
- 10) jäätmekogumise anumad;
- 11) veepuhastusaine;
- 12) tulekustuti, kus kustutusaineks ei ole pulber;
- 13) määrgistuskomplekt.

§ 12. Varjendi tuleohutuse erisused

- (1) Kui varjend on eraldi tuletõkkeseptsioon, siis paigaldatakse kaitseuksele lisaks tuletõkkeuks.
- (2) Varjendi valmisolekusse seadmise etapis võib lõikes 1 nimetatud tuletõkkeukse eemaldada.
- (3) Uks, mis paigaldatakse V1-klassi varjendis lisaks kaitseuksele, võib avaneda varjendisse sissepoole, kui on tagatud ruumis viibivate isikute ohutus.
- (4) Varjendi suitsueemalduse võib tagada varuväljapääsutee kaudu.

§ 13. Varjendi tehnilised lahendused

- (1) Kasutusloa taotlemise hetkeks peab olema tagatud varjendi piirete, läbiviikude ja avade sulgemise lahenduste õhukindlus ja mehaaniline vastupidavus ning koostoime varjendis kasutatavate kohtkindlate seadmetega.
- (2) Varjendis kasutatavad seadmed ja vahendid peavad olema varjendi omaniku poolt eristatavalt määrgistatud, olema alaliselt varjendis ning kasutatavad.

§ 14. Varjendi esmane kasutuselevõtt, perioodiline hooldus ja kontroll

- (1) Määruse §-des 9 ja 11 sätestatud seadmed ning varustus peavad varjendis olema hoone kasutusloa taotlemise hetkeks.
- (2) Varjendis asuvaid seadmeid ja varustust tuleb hooldada tootja juhiste järgi.
- (3) Vähemalt üks kord aastas tuleb varjendi omanikul korraldada:
 - 1) ventilatsiooniseadme käivitamine vähemalt viieks minutiks;
 - 2) energiavarustusseadmete töökorra kontroll tootja ettenähtud toimingutega;
 - 3) kanalisatsiooni sulgeventiili täielik sulgumine ja avamine;

- 4) kaitseukse sulgumine ja uste tihendite korrasoleku kontroll;
- 5) varjendi vajaliku varustuse olemasolu ja töökorra kontroll.

(4) Vähemalt üks kord kümne aasta jooksul tuleb varjendi omanikul korraldada ruumi õhutiheduse, ülerõhunäidiku ja õhufiltrite toimimise kontroll.

(5) Säilivustähtaja ületanud varustus tuleb uuendada ja katkised seadmed parandada või välja vahetada.

(6) Varjendi hoolduse ja kontrolli kord kajastatakse varjumisplaanis ning tulemused fikseeritakse kirjalikult.

3. peatükk

Varjumisplaan

§ 15. Varjumisplaani üldnõuded

(1) Varjumisplaanis sätestatakse:

- 1) varjumise üldine korraldus, sealhulgas hoone kasutajate varjumise võimalus, nende liikumine ja oodatav käitumine varjumisplaanis käsitatud ohu korral ning muud vajalikud tegevused varjumise võimaldamiseks;
- 2) varjendi või varjumiskoha skeem;
- 3) varjendi või varjumiskoha kasutuselevõtu korraldamine, sealhulgas vajalikud tegevused etapiviisiliselt.

(2) Varjumisplaanis lähtutakse eelkõige sõjalise konfliktiga kaasnevast õhurünnakute ohust. Hoone omanik võib varjumisplaani koostamisel arvestada ka muid ohte.

(3) Kui mitme lähestikku asuva hoone kohta on rajatud ühine varjend või kohandatud ühine varjumiskoht, siis võib koostada ühise varjumisplaani.

(4) Varjendi rajamise kohustusega hoonele koostatakse varjumisplaan kooskõlas ehitusprojektiga.

(5) Varjumisplaan koostatakse vastavalt lõikes 1 toodud andmetele, mida võib vajaduse korral kajastada hoone muudes ohutusdokumentides.

§ 16. Varjumisvõimaluste hindamine

(1) Kui hoones puudub varjend, hinnatakse hoones esmalt varjumisvõimalusi.

(2) Varjumisvõimalusi hinnatakse arvestades järgmisi asjaolusid:

- 1) hoone kasutusotstarvet ja -režiimi;
- 2) hoone kasutajate arvu;
- 3) võimalikku varjumisvõimalust hoones ning hoone suurust ja planeeringut;
- 4) hoones varjumiskoha kohandamise võimalikkust, sealhulgas muid lähedalasuvaid varjumisvõimalusi;
- 5) varjumist korraldavate inimeste arvulist vajadust ja rolle koos ülesannetega;

6) varjumise vajadusest, võimalustest ja korraldusest teavitamise viise.

(3) Kui hoones ei ole võimalik varjumisvõimaluse hindamise hetkel ega edaspidi varjumiskohta kohandada, tuleb varjumisplaanis sätestada võimalusel hoone kasutajatele muu tegutsemise kord vahetu kõrgendatud ohu korral.

(4) Kui hoones on varjumisvõimaluse hindamise hetkel või edaspidi võimalik varjumiskoht kohandada vähemalt osale hoone kasutajatest, kajastatakse varjumisplaanis varjumise võimalused ja lisatakse planeeritud tegevused koos tähtaegadega.

§ 17. Varjumisplaani kinnitamine, ülevaatamine ja teatavaks tegemine

(1) Varjumisplaani kinnitatakse hoone omaniku või tema volitatud isiku poolt või korteriühistu juhatuse otsusega, juhatuse puudumise korral üldkoosoleku otsusega.

(2) Varjumisplaani määratakse hoones varjumise korraldamise eest vastutav isik.

(3) Varjumisplaani uuendatakse, kui hoones on toimunud olulised muutused, mis võivad mõjutada varjumist ja selle korraldust.

(4) Hoones varjumise korraldamise eest vastutav isik peab varjumisplaani üle vaatama vähemalt üks kord viie aasta jooksul, et tagada varjumise korralduse vastavus tegelikule olukorrale.

(5) Varjumisplaanis esitatud oluline teave varjumisvõimaluste kohta hoones ja eri etappide tegevused tehakse teatavaks hoone kasutajatele ning hoones varjumist korraldavale isikule, võttes arvesse hoone kasutusotstarvet ja kasutajate hulka.

4. peatükk

Varjumiskoht

§ 18. Varjumiskoha kohandamise põhimõtted

(1) Kui varjumisvõimaluste hindamisel on selgitatud välja varjumiskoha kohandamise võimalus, kohandatakse varjendita hoonele varjumiskoht.

(2) Varjumiskoha kohandamisel lähtutakse lisa 1 veergudes 1–5 sätestatust.

(3) Mitme hoone kohta võib kohandada ühise varjumiskoha, arvestades määruse § 5 lõikes 7 sätestatut.

(4) Varjumiskoht kohandatakse ruumi, mis asub täielikult või osaliselt maa all või hoone esimesel korrusel.

(5) Varjumiskoha konstruktsioon koos avatäitega peab kaitsma vähemalt plahvatusega kaasneva laialipaiskuva eseme eest.

(6) Varjumiskoht on ette nähtud lühiajaliseks viibimiseks järjestikku kuni 12 tundi.

(7) Ühele inimesele tuleb varjumiskohas võimalusel planeerida minimaalselt 0,75 ruutmeetrit põrandapinda. Eluhoones tohib ühes varjumiskohas olla kuni 180 inimest ja mitteeluhoones kuni 1000 inimest.

(8) Varjumiskohas peab olema tagatud piisav õhuvahetus, arvestades varjumiskohas viibijate hulka.

(9) Varjumiskohal, mis on suurem kui 15 ruutmeetrit, peab lisaks sissepääsuteele olema üks varuväljapääsutee, mis asub sissepääsutee suhtes hajutatult.

(10) Hoonesse kohandatud varjumiskohas peab tagama tualeti kasutamise võimaluse.

(11) Varjumiskoht peab olema puhas ja kuiv ega tohi tekitada lisaohte varjumise ajal.

5. peatükk

Varjendi ja varjumiskoha märgistus

§ 19. Nõuded varjendi ja varjumiskoha märgistamisele

(1) Varjend ja § 18 põhimõtete järgi kohandatud varjumiskoht märgistatakse varjumiskoha märgi ning suunaviidaga vastavalt määruse lisale 2.

(2) Varjumiskoha märk paigaldatakse:

- 1) varjendile hoone kasutusloa taotlemise hetkeks;
- 2) varjumiskohale vahetult pärast seda, kui varjumiskoht on kohandatud §-s 18 sätestatud põhimõtete järgi.

(3) Suunaviidad paigaldatakse varjendi või varjumiskoha valmisolekusse seadmise etapis.

(4) Avalikule varjendile ja avalikule varjumiskohale paigaldatakse varjumiskoha märk järgmiselt:

- 1) fassaadile või sissepääsu uksele nii, et see on ehitisele lähenedes nähtav;
- 2) varjendi või varjumiskoha uksele või vahetult selle kõrvale.

(5) Avalikus ruumis, ehitise territooriumil ja teekonnal avalikku varjendisse või avalikku varjumiskohta kasutatakse suunaviitasid soovitatavalt koos kauguse lisateabega.

(6) Mitteavaliku varjendi ja mitteavaliku varjumiskoha märk paigaldatakse vähemalt selle varjendi ja varjumiskoha uksele või selle vahetusse lähedusse.

(7) Varjendi ja varjumiskoha märgistuse tagab ehitisel ning selle territooriumil ehitise omanik, kui Päästeametiga ei lepita kokku teisiti.

(8) Avalikus ruumis tehakse avalike varjendite ja avalike varjumiskohtade suunaviitade paigaldamiseks koostööd kohaliku omavalitsusüksuse ning teiste kinnistute omanikega.

6. peatükk

Rakendussäte

§ 20. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. juulil 2026. a.

Kristen Michal
Peaminister

Igor Taro
Siseminister

Keit Kasemets
Riigisekretär

Lisa 1. Varjendi rajamise kohustusega hoonete täpsem loetelu ja varjendi tegeliku varjumispinna arvutamise alused

Lisa 2. Varjendi ja varjumiskoha märgistus